

11. Filiuk, L.M. (2007). *Dynamichni protsesy u formuvanni ukrainskoi terminosystemy informatyky (slovotvirnyi aspekt)* [Dynamic processes in formation of Ukrainian terminology system of informatics (word-forming aspect)] [Synopsis of PhD thesis]. Odeskyi natsionalnyi un-t im. I.I. Mechnykova (in Ukr.).
12. Franko, I. (1984). *Zibrannia tvoriv* [Collection of works] (Vol. 1–50) (Vol. 44. Book 1). Kyiv (in Ukr.).
13. Franko, I. (1984). *Zibrannia tvoriv* [Collection of works] (Vol. 44. Book 2). Kyiv (in Ukr.).
14. Tsymbal, N. (1998). Antonimichni vidnoshennia v terminolohii orhanichnoi khimii [Antonym relations in terminology of organic chemistry]. *Ukrainska terminolohiia i suchasnist* [Ukrainian terminology and modernity], 188–192 (in Ukr.).

УДК 811.161

<http://orcid.org/0000-0002-4511-1199>

Я.В. ЖУРЕНКО

м. Кам'янець-Подільський, Україна

ПОНЯТТЯ «ГЕНДЕРНІ СТЕРЕОТИПИ» ЯК МЕТАМОВНА ОДИНИЦЯ В ТЕОРІЇ СУЧАСНОЇ ГЕНДЕРНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

Статтю присвячено поняттю «гендерні стереотипи» як основної одиниці сучасних гендерних досліджень. Множинність дефініцій термінів гендер, гендерні стереотипи зумовлена міждисциплінарним характером гендерних досліджень, а також різними підходами вчених. Незавершеність становлення терміносистеми стає причиною функціонування в ній синонімії, паралельного використання термінів, граматичної неточності, великої кількості запозичень. На часі оформлення словника метамови гендерної лінгвістики.

К л ю ч о в і с л о в а: *гендер, стереотип, гендерні стереотипи, термінологія, гендерна лінгвістика.*

Окреслення проблеми. У формуванні лексичного складу мови важлива роль належить позамовній дійсності, а «всі суперечності й виклики глобалізації світу відбиваються насамперед на термінології кожної мови, оскільки цей шар лексики, з одного боку, найчутливіший до науково-технічних та цивілізаційних змін, а з іншого – найважливіший для сучасної комунікації людей» (Боярова, 2012: 21). Тому, щоб задовольнити культурні, соціальні, економічні запити суспільства, постала потреба в удосконаленні терміносистеми гендерної лінгвістики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Упродовж останніх років у своїх дослідженнях мовознавці почали використовувати такі терміни: *гендерні стереотипи, гендерна роль, гендерна метафора, гендерно марковані одиниці, мовний сексизм, гендерна мова, фемінітив, маскулітив, жіночий дискурс, чоловічий дискурс, жіноча комунікативна тактика, чоловіча комунікативна*

© Я.В. ЖУРЕНКО, 2023

тактика, гендерна ідентичність, гендерна ідентифікація, гендерна репрезентація, гендерні маркери та інші.

Українське гендерне мовознавство послуговується частиною запозичених слів та словосполучень, що пов'язано з неодноразовістю виникнення та розвитку самої науки порівняно з іншими країнами.

З'явившись на стику наук, гендерна лінгвістика частково користується термінологією психології, соціології, політології, літературознавства, педагогіки, і, переважно, це терміни іншомовного походження, про які Т. Кияк зауважував, що «краще ввести в обіг іноземний, ніж взагалі не термінувати певне поняття» (Кияк, 1994: 24). Залишається проблемою виокремлення власне лінгвістичних термінів гендерної лінгвістики.

Гендерні стереотипи ставали предметом дослідження у філологічних студіях Т. Космеди (Космеда, 2014), Т. Кравець (Кравець, 2021), Т. Сукаленко (Сукаленко, 2021) та ін.

Виклад основного матеріалу. У науці термін *гендер* був уведений для розрізнення двох понять «стать» та «гендер». Головними ознаками поняття «стать» є незмінні ознаки: біологічна характеристика людини; відмінна будова статевих органів, пропорцій тіла, співвідношення хромосом і гормонів. Гендер же, на відміну від статі, позначає соціокультурні ролі та стосунки між чоловіками й жінками, формується суспільством та є продуктом виховання й освіти, може змінюватися.

Л. Ставицька відзначала процес термінологічної заангажованості поняття «гендер» та стверджувала, що «в спеціальній літературі частіше вживається не сам термін *гендер*, а його деривати *гендерні дослідження, гендерні аспекти, гендерні відношення, гендеристи, гендерологія* (Ставицька, 2015: 20).

Ф. Бацевич тлумачить гендер «як системну характеристику соціального порядку, яка постійно відтворюється як у стосунках свідомості, так і в структурах міжсуб'єктної взаємодії» (Бацевич, 2004: 152).

У «Словнику гендерних термінів» З. Шевченко натрапляємо на дефініцію: «Гендер (від англ. *gender* – рід) – соціокультурна, символічна конструкція статі, що покликана визначати конкретний асоціативний зв'язок, забезпечувати повноцінну комунікацію та підтримувати соціальний порядок. Іншими словами, гендер – це змодельована суспільством та підтримувана соціальними інститутами система цінностей, норм і характеристик чоловічої й жіночої поведінки, стилю життя та способу мислення, ролей та стосунків жінок і чоловіків, набутих ними як особистостями в процесі соціалізації, що насамперед визначається соціальним, політичним, економічним і культурним контекстами буття й фіксує уявлення про жінку та чоловіка залежно від їх статі» (Шевченко, 2016).

Множинність дефініцій терміна *гендер* зумовлена міждисциплінарним характером гендерних досліджень, а також різними підходами вчених.

Стереотип, за визначенням О. Селіванової, – «стійка структура свідомості, фрагмент картини світу, що уособлює результат пізнання дійсності певним угрупованням і є його схематизованою стандартною ознакою» (Селіванова, 2006: 579). Різновидом стереотипу є гендерний стереотип. Поява гендерних стереотипів «зумовлена тим, що модель гендерних стосунків вибудовувалась у спосіб, згідно з яким статеві відмінності розташовувались над індивідуальними, якісними відмінностями особистості чоловіка й жінки» (Ставицька, 2015: 34).

Гендерні стереотипи найповніше можуть бути відображені в мові, бо саме «мова повною мірою є дзеркалом культури, яке фіксує усі символічні проявлення, відображає усі упередження та стереотипи суспільства» (Мельник, 2009: 112).

Незавершеність процесу становлення терміносистеми гендерної лінгвістики стає причиною функціонування в ній таких явищ, як синонімія, паралельне використання термінів, граматична неточність.

У «Словнику гендерних термінів» З. Шевченко так витлумачена дефініція терміна: «Гендерні стереотипи як спрощені, стійкі, емоційно забарвлені образи поведінки й рис характеру чоловіків і жінок, проявляють себе в усіх сферах життя людини: у самосвідомості, в міжособистісному спілкуванні, в міжгруповій взаємодії. Як і будь-які інші соціальні стереотипи, гендерні стереотипи визначають процес сприйняття оточуючих людей і впливають на активне конструювання соціальної реальності з використанням закладеної в них інформації» (Шевченко, 2016).

Під гендерним стереотипом О. Селіванова розуміє «детерміновану культурою, упорядковану й фіксовану структуру свідомості, що відбиває фрагмент картини світу як результат пізнання дійсності певним угрупованням і є схематизованою стандартною ознакою, матрицею предмета, події, явища» (Селіванова, 2006: 579).

А. Мартинюк, описуючи гендерний стереотип, стверджує, що це «історично зумовлене, мінімізоване, типізоване й структуроване у вигляді фрейму в колективній свідомості певного лінгвокультурного соціуму уявлення про фізіологічні, емотивні, психічні, психологічні та соціокультурні атрибути, що є властивими / невластивими індивіду, якого соціум категоризує як чоловіка або жінку» (Мартинюк, 2006: 11).

За Н. Сидоренко, М. Скорик та ін., гендерні стереотипи – «спрощені, однозначні, схематичні уявлення про «чоловіків» та «жінок», сформовані у певній культурі, – про місце, належну суспільну поведінку тощо, очікувані від тієї чи тієї гендерної групи, за якою оцінюються її представники» (Сидоренко & Скорик, 2004: 48).

Т. Кокнова, Л. Овчарова під гендерними стереотипами розуміють «стійкі уявлення про відмінність між чоловіком і жінкою, про їхнє місце та ролі в сім'ї й суспільстві, які характерні для певного суспільства в конкретний історичний період. Гендерні стереотипи формують сподівання та відношення щодо поведінки чоловіків та жінок у суспільстві» (Кокнова & Столярова, 2019: 25).

У монографії «Гендерні дослідження: прикладні аспекти» автори стверджують, що «Гендерні стереотипи є генеральними угодами про взаємодію «чоловічого» і «жіночого» (Кравець, Говорун & Кікінежді, 2013: 14).

В. Слінчук гендерні стереотипи поділяє на «традиційні стереотипи, що мають давню історію вживання й транслюють вікові уявлення про характер і призначення чоловіка та жінки в соціумі; актуалізовані стереотипні образи, синхронізовані в сучасний дискурс з урахуванням їхніх оновлених семантичних характеристик; нові мовні утворення стереотипного характеру, які з'явилися відносно недавно під впливом суспільного розвитку відповідно до сучасних реалій життя та нової ціннісної предметності» (Слінчук, 2006: 10).

Гендерні стереотипи можуть мати позитивний та негативний зміст. Позитивний зміст гендерних стереотипів «полягає в тому, що, як звичний канон

поведінки, думки, сприйняття сучасності, вони допомагають орієнтуватися в реальних обставинах без докладання зусиль для пошуку індивідуальних рішень чи серйозних роздумів та ін. Негативний зміст гендерних стереотипів полягає в тому, що вони, базуючись на стандартизованих уявленнях про моделі поведінки й риси характеру, що відповідають поняттям «чоловіче» й «жіноче», спричиняють психологічний тиск на розвиток особистості жінки і чоловіка й не дають чіткого уявлення про нові реальні процеси, об'єктивну їх оцінку, стримують зміни, формують несприйняття нового, оберігаючи застигли конструкти. Вони не потребують серйозної мисленнєвої діяльності, здатності до індивідуальних рішень, закріплюють упередження до всього нового, прогресивного» (Мельник & Кобелянська, 2020: 185).

Лінгвістичні напрями дослідження стереотипів описує Т. Семашко (Семашко, 2016). Її міркування зводяться до констатації того, що в лінгвістиці спостерігаємо різнотлумачення феномену стереотипів у працях А. Івченко, Ф. Бацевича та ін. (Семашко, 2016: 54).

Академічний словник містить тлумачення, що лише в 3-му значенні передає ті поняття, які надалі формують визначення гендерного стереотипу: «3. Те, що часто повторюється, стало звичайним, загальноприйнятим і чого дотримуються, що наслідують у своїй діяльності (СУМ 9: 689)».

Т. Семашко узагальнила дефініції та сформулювала поняття стереотипу. Отже, «з акцентом на культурну значимість стереотип визначається як ментальна, детермінована культурою, впорядкована і фіксована структура етнічної свідомості, фрагмент картини світу, що уособлює результат пізнання дійсності певним угрупованням і є схематизованою стандартною ознакою, матрицею предмета, події, явища» (Семашко, 2016: 55). Отже, мовознавиця узагальнила погляд на стереотип, що «консолідує три складові: лінгвістичну, когнітивну, культурну, що продукували сьогодні два підходи, які склалися у лінгвістиці щодо розуміння стереотипу та стереотипізації» (Семашко, 2016: 56). Проте, аналізуючи аспекти, у межах яких розроблені теорії стереотипу, Т. Семашко не зазначає гендерну лінгвістику.

Т. Сукаленко в статті «Гендерні стереотипи в мові сучасних ЗМІ», аналізуючи різні підходи до аналізованого терміна, розглядає гендерний стереотип «як узагальнене в культурі уявлення про приписування жінкам або чоловікам риси зовнішності, характеру, статусно-рольової ознаки» (Сукаленко, 2021: 176).

Неоднозначне формулювання терміна *гендерний стереотип* зумовило оформлення нашого сприйняття і бачення: гендерний стереотип – це узагальнювальна форма ментального, соціально-психологічного та лінгвістичного сприйняття / судження про чоловіків / жінок із нав'язуванням переконань щодо соціальної, культурної та вербальної поведінки представників / представниць цих груп.

Також зупинимось на правописі термінів *гендер*, *гендерні стереотипи* та похідних від них. В українських наукових працях з гендерної лінгвістики натрапляємо на варіанти написання *гендер* та *гендер*, що вказує на несистемність уживання термінів та похідних від них.

Відповідно до правил чинного українського правопису «буква г передає на письмі глотковий щільний приголосний звук і в українських словах: *берегті*, *вогонь*, *гádка*, *гукáти*, *дорогій*, *жагá*, *згин*, *крíга*, *могúтній*, *пагінéць*, і в загальних та власних назвах іншомовного походження на місці *h*, *g*: *аборигén*,

агітація, агрєсія, багаж, болгарин, брига́да, газе́та, генерáл, геоло́гія, горизо́нт, гра́мота, делега́т, кілогра́м, логопе́д, магази́н, педаго́г, фотогра́фія; Англія, Гаа́га, Гомер, Єва́нгеліє» (УП, 2019: 12). Знаходимо підтвердження *z*, а не *г* у праці теоретика мови О. Пономарева: «...ми маємо власні традиції відтворення чужих слів, які доволі вдало були застосовані в «Українському правописі» 1928 року, забороненому під час «боротьби з українським націоналізмом на мовному фронті» 1933 року. За тим правописом у давно засвоєних словах звук *g* передається через *г*, бо це цілком відповідає духові нашої мови» (Пономарів, 2001: 183). Варіанта з *z* дотримуються у своїх працях і інші мовознавці, зокрема Т. Космеда (Космеда, 2014: 191) та О. Малахова (Малахова, 2015: 36).

Сьогодні в лінгвістичній літературі непослідовно вживають термін *гендер*, який виник в англomовному просторі і є англійським омонімом граматичної категорії роду, що призводить до неясності саме в лінгвістичному описі англійською мовою. Як уважає О. Пономарів, «...нерідко переклад стає причиною засмічення української мови» (Пономарів, 2001: 130).

Висновки. Метамова гендерних досліджень вивчається в таких аспектах: специфіка розширення терміносистем гендерної лінгвістики через частотне вживання похідних термінів (у нашому дослідженні – це термін *гендерна лінгвістика*); процеси інтегрування англomовної гендерної термінології в український термінопростір через аналіз редагування перекладу; заповнення термінологічних лакун у гендерній лінгвістиці; лексикографування термінологічних одиниць та визначення метамови гендерної лінгвістики.

УМОВНІ СКОРОЧЕННЯ

СУМ 9 – *Словник української мови: в 11 томах* (1978). (Т. 9). Київ: Наукова думка.
УП, 2019 – *Український правопис*. (2019). Київ: Наукова думка.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бацевич, Ф.С. (2004). *Основи комунікативної лінгвістики*. Київ: Видавничий центр «Академія».
2. Боярова, Л.Г. (2012). Українська наукова термінологія в контексті глобалізаційних процесів. У *Українська наукова термінологія. Природничі науки: зб. матер. наук.-практ. конф.*, 4. (С. 20–28). Київ: Наукова думка.
3. Кияк, Т.Р. (1994). До питання про «своє» та «чуже» в українській термінології. *Мовознавство*, 1, 22–25.
4. Кокнова, Т.А. & Овчарова, Л.А. (2019). Особливості відображення гендерного стереотипу та його вплив на мовну діяльність особистості. *Вісник ЛНУ ім. Тараса Шевченка*, 7, 20–29.
5. Космеда, Т.А. (Ред.), Карпенко, Н.А., Осіпова, Т.Ф., Саліонович, Л.М. & Халіман, О.В. (2014). *Гендерна лінгвістика в Україні: історія, теоретичні засади, дискурсивна практика: колективна монографія*. Харків: ХНПУ ім. Г.С. Сковороди; Дрогобич: Коло.
6. Кравець, В.П. (Ред.), Говорун, Т.В. & Кікінежді, О.М. та ін. (2013). *Гендерні дослідження: прикладні аспекти: монографія*. Тернопіль: Навчальна книга Богдан.
7. Кравець, Т.В. (2021). *Гендерні стереотипи в сучасному українському масмедійному дискурсі* [Автореф. дис. ... канд. філол. н.]. Інститут української мови НАН України.

8. Малахова, О.А. (2015). Гендерночутлива мова vs дискурсивні влади: актуальні питання гендерної лінгвістики в Україні. *Гендерний журнал «Я»*, 1 (37), 35–37.
9. Мартинюк, А.П. (2006). *Регулятивна функція гендерно маркованих одиниць мови (на матеріалі сучасного англомовного публіцистичного дискурсу* [Автореф. дис. доктора філол. н.]. Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка.
10. Мельник, Т.М. & Кобелянська, Л.С. (2020). *Гендер у термінах, правових актах і практиці перетворень: словник-довідник*: Київ: Логос.
11. Мельник, Ю.П. (2009). Об'єктивація гендерних стереотипів у сучасній гендерній науці. *Вісник Житомирського державного ун-ту*, 45, 110–114.
12. Пономарів, О.Д. (2001). *Культура слова: Мовностилістичні поради: навч. посібник* (2-ге вид., стереотип.). Київ: Либідь.
13. Селіванова, О.О. (2006). *Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія*. Полтава: Довкілля. Київ.
14. Семашко, Т.Ф. (2016). *Мовні стереотипи із сенсорним компонентом в українській лінгвокультурі*. Київ: Видавництво Арт Економі.
15. Сидоренко, Н.М. & Скорик, М.М. та ін. (2004). *Гендерні ресурси українських мас-медіа: ціна і якість: практичний посібник для журналістів та працівників ЗМІ*. Київ: «К.І.С.».
16. Слінчук, В.В. (2006). *Мовностилістичні засоби творення гендерних образів молоді (за матеріалами друкованих мас-медіа)* [Автореф. дис. ... канд. філол. н.]. Київський національний університет ім. Т. Шевченка.
17. Ставицька, Л.О. (2015). *Гендер: мова, свідомість, комунікація*. Київ: КММ.
18. Сукаленко, Т.А. (2021). Гендерні стереотипи в мові сучасних ЗМІ. *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філологія»*, 48, 174–183.
19. Шевченко, З.В. (Уклад.). (2016). *Словник гендерних термінів*. URL: <http://a-z-gender.net/ua/>.

Yana Zhurenko

THE CONCEPT OF «GENDER STEREOTYPES» AS A METALINGUISTIC UNIT IN THE THEORY OF MODERN GENDER LINGUISTICS

Gender stereotypes are most fully reflected in language, which is to some extent a mirror of culture, capturing and contemplating all the prejudices and stereotypes of society.

Gender stereotypes became the subject of research in the philological studies of T. Kosmedy, T. Kravets, T. Sukalenko, and others.

Different scientists interpret gender stereotypes from different positions and approaches. T. Semashko notes the different interpretations of the stereotypes phenomenon in the works of A. Ivchenko, F. Batsevich and others. The linguist generalized the view of the stereotype, consolidating three components: linguistic, cognitive, and cultural, which today produced two approaches that have developed in linguistics regarding the understanding of the stereotype and stereotyping. However, analyzing the aspects within which stereotype theories were developed, T. Semashko does not mention gender linguistics.

T. Sukalenko, reviewing different approaches to the analyzed term, considers the gender stereotype as a culturally generalized idea of attributing to women or men the traits of appearance, character, and status-role characteristics.

The ambiguous wording of the term «gender stereotype» conditioned our perception - it is a generalized form of mental, socio-psychological, and linguistic perception/judgment about men/women with the imposition of beliefs about the social, cultural, and verbal behavior of representatives/representatives of these groups.

The incompleteness of the formation process of the gender linguistics term system becomes the reason for the functioning of such phenomena as synonymity, parallel use of terms, grammatical inaccuracy, a large number of borrowings, and inconsistent use of terms.

The metalanguage of gender research is studied in the following aspects: the specificity of the expansion of the term systems of gender linguistics due to the frequent use of derived terms (in our study, this is the term «gender linguistics»); processes of integration of English-language gender terminology into the Ukrainian term space; filling terminological gaps in gender linguistics; lexicography of terminological units. It is time to create a metalanguage dictionary of gender linguistics.

Keywords: gender, stereotype, gender stereotypes, terminology, gender linguistics.

LEGEND

СУМ 9 – *Slovník ukraínskoi movy: v 11 tomakh* [Ukrainian language dictionary in 11 volumes] (1978). (Vol. 9), 689. Kyiv: Naukova dumka (in Ukr.).

УП, 2019 – *Ukrainskyi pravopys* [Ukrainian spelling]. (2019). Kyiv: Naukova dumka (in Ukr.).

REFERENCES

1. Batsevyeh, F.S. (2004). *Osnovy komunikatyvnoi linhvistyky* [Fundamentals of communicative linguistics]. Kyiv: Vydavnychiy tsentr «Akademiiia» (in Ukr.).
2. Boiarova, L.H. (2012). Ukrainiska naukova terminolohiia v konteksti hlobalizatsii nykh protsesiv. In *Ukrainska naukova terminolohiia* [Ukrainian scientific terminology in the context of globalization processes]. *Pryrodnychi nauky: zb. mater. nauk.-prakt. konf. [Natural Sciences]*. Kyiv: Naukova dumka, 4, 20–28 (in Ukr.).
3. Kyiak, T.R. (1994). Do pytannia pro «svoie» ta «chuzhe» v ukrainskii terminolohii [To the point of “mine” and “others” in Ukrainian terminology]. *Movoznavstvo* [Language Science], 1, 22–25 (in Ukr.).
4. Koknova, T.A. & Ovcharova, L.A. (2019). Osoblyvosti vidobrazhennia hendernoho stereotypu ta yoho vplyv na movnu diialnist osobystosti [Features of the reflection of the gender stereotype and its impact on the speech activity of the individual]. *Visnyk LNU im. Tarasa Shevchenka* [Bulletin of LNU named after Taras Shevchenko], 7, 20–29 (in Ukr.).
5. Kosmeda, T.A. (Ed.), Karpenko, N.A., Osipova, T.F., Salionovych, L.M. & Khaliman, O.V (2014). *Henderna linhvistyka v Ukraini: istoriia, teoretychni zasady, dyskursyvna praktyka: kolektyvna monohrafiia* [Gender linguistics in Ukraine: history, theoretical foundations, discursive practice: a collective monograph]. Kharkiv: KhNPU im. H.S. Skovorody; Drohobych: Kolo (in Ukr.).
6. Kravets, V.P. (Ed.), Hovorun, T.V. & Kikinezhdzi, O.M. [et al.] (2013). *Genderni doslidzhennia: prykladni aspekty: monohrafiia*. [Gender studies: applied aspects: monograph] Ternopil: Navchalna knyha Bohdan (in Ukr.).
7. Kravets, T.V. (2021). *Henderni stereotypy v suchasnomu ukrainskomu masmediinomu dyskursi* [Gender stereotypes in contemporary Ukrainian mass media discourse]. [Synopsis of PhD thesis]. Institute of the Ukrainian Language of NAS of Ukraine. Kyiv (in Ukr.).
8. Malakhova, O.A. (2015). Hendernochutlyva mova vs dyskursyvni vlady: aktualni pytannia hendernoï linhvistyky v Ukraini. Gender-sensitive language vs discursive authorities: topical issues of gender linguistics in Ukraine. *Hendernyi zhurnal «Ia»* [Gender Journal]. 1 (37), 35–37 (in Ukr.).

9. Martyniuk, A.P. (2006). *Reguliatyvna funktsiia henderno markovanykh odynyts movy (na materiali suchasnoho anhlomovnoho publitsystychnoho dyskursu)* [Regulatory function of gender-labeled units of language (on the material of modern English-language journalistic discourse)] [Synopsis of Doctoral thesis]. Taras Shevchenko National University of Kyiv (in Ukr.).
10. Melnyk, T.M. & Kobelianska, L.S. (2020). *Gender u terminakh, pravovykh aktakh i praktytsi peretvoren: slovnyk-dovidnyk* [Gender in terms, legal acts and practice of transformation: dictionary]. Kyiv: Lohos (in Ukr.).
11. Melnyk, Yu.P. (2009). Obiektyvatsiia hendernykh stereotypiv u suchasni hendernii nauksi [Objectification of gender stereotypes in modern gender science]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho un-tu* [Bulletin of Zhytomyr State University]. 45, 110–114 (in Ukr.).
12. Ponomariv, O.D. (2001). *Kultura slova: Movnostylistychni porady: navch. posibnyk* (2-he vyd., stereotyp.) [Word Culture: Linguistic and Stylistic Tips: Teaching]. Kyiv: Lybid (in Ukr.).
13. Selivanova, O.O. (2006). *Suchasna linhvistyka: terminolohichna entsyklopediia* [Modern linguistics: terminological encyclopaedia]. Poltava: Dovkillia. Kyiv (in Ukr.).
14. Semashko, T.F. (2016). *Movni stereotypy iz sensorynym komponentom v ukrainskii linhvokulturi* [Language stereotypes with a sensory component in Ukrainian linguoculture]. Kyiv: Vydavnytstvo Art Ekonomi (in Ukr.).
15. Sydorenko, N.M. & Skoryk, M.M. [et al.] (2004). *Henderni resursy ukrainskykh mas-media: tsina i yakist: praktychnyi posibnyk dlia zhurnalistiv ta pratsivnykiv ZMI* [Gender resources of Ukrainian media: price and quality: a practical guide for journalists and media workers]. Kyiv: «K.I.S.» (in Ukr.).
16. Slinchuk, V.V. (2006). *Movnostylistychni zasoby tvorennia hendernykh obraziv molodi (za materialamy drukovanykh mas-media)* [Linguistic and stylistic means of creating gender images of young people (based on the materials of printed media)] [Synopsis of PhD thesis]. Kyiv (in Ukr.).
17. Stavyt'ska, L.O. (2015). *Hender: mova, svidomist, komunikatsiia* [Gender: language, consciousness, communication]. Kyiv: KMM (in Ukr.).
18. Sukalenko, T.A. (2021). Henderni stereotypy v movi suchasnykh ZMI [Gender stereotypes in the language of modern media]. *Problemy humanitarnykh nauk: zbirnyk naukovykh prats Drohobyt'skoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Seriiia «Filolohiia»* [Problems of humanities: collection of scientific works of Drohobych State Pedagogical University named after Ivan Franko. Series «Philology»], 48, 174–183 (in Ukr.).
19. Shevchenko, Z.V. (2016). *Slovnyk hendernykh terminiv* [Dictionary of Gender Terms]. Retrieved from <http://a-z-gender.net/ua/> (in Ukr.).